

Menno van Coehoorn

Menno van Coehoorn (Britsum, maart 1641 - Den Haag, 17 maart 1704) was militair en vestingbouwkundige.

Leven en werk

Menno baron van Coehoorn is in Britsum op de Lettinga State bij Leeuwarden geboren als telg uit een geslacht van hoge Zweedse of Duitse (?) legerfunctionarissen. Zijn vader stond in betrekking tot het Friese stadhoudelijke hof. In 1657 trad ook Menno in militaire dienst en begon zijn carrière bij de infanterie. Tijdens zijn leven nam hij dienst in verschillende legers, waaronder dat van stadhouder Willem III. Hij was als kapitein betrokken bij de verdediging van Maastricht in 1673, waar hij voor het eerst werd geconfronteerd met de Franse vestingbouwer Vauban. In 1674 was Van Coehoorn gelegerd in Grave.

Daarna begon hij zijn talenten als ontwerper en bouwer van vestingwerken te ontplooiën. Zijn eerste grote werk was de fortificatie van de stad Coevorden in 1680. Zijn methodes, geschikt voor het vlakke land, vielen echter niet bij iedereen in goede aarde. Van Coehoorn raakte in een lange pennenstrijd verwickeld met kapitein-ingenieur Louis Paen, betrokken bij de verbetering van de vesting Naarden over de theorie achter de vestingbouw. Deze strijd zou in de 17e eeuw beroemd worden als de *Twist der Vijfhoecken*. In 1682 verscheen *Versterckinge des Vijfhoecks Met alle sijne Buyten-Wercken*.

In de twist met Louis Paen bleek Van Coehoorn het laatste woord te hebben toen hij in 1685 zijn boek *Nieuwe vestingbouw, Op een natte of lage Horisont* uitbracht. In dit boek worden drie methodes van vestingbouw omschreven die speciaal zijn ontworpen voor het Nederlandse landschap en die de modernste manieren van oorlog voeren zouden kunnen weerstaan.

De ster van Menno van Coehoorn begon pas echt te rijzen toen hij als generaal-majoor van de infanterie ten strijde trok in de Negenjarige Oorlog. Hier paste hij zijn kennis van de verdedigingskunst toe bij de belegeringen van Keizersweer en Bonn in 1689. Hij maakte vooral naam bij de verdediging van Namen in 1692 en Hoi in 1694. De herovering van de Citadel van Namen in 1695 bezorgde hem nog meer naam, maar kostte ook onnodig veel mensenlevens. De laatste oorlog waarin de Republiek tijdens Coehoorns leven betrokken raakte, was de Spaanse successieoorlog. Van Coehoorn gaf leiding aan de verdediging van Zeeuws-Vlaanderen, Venlo, Roermond en Luik in 1702. In 1703 was hij nog actief bij de verovering van Bonn.

Hij werd geprezen door zijn Franse evenknie Vauban. Coehoorn raakte bevriend met de hertog van Marlborough. Peter de Grote probeerde hem in 1697 naar Rusland te halen. Vanwege zijn successen werd hij door de koningen van Spanje en Engeland in de adelstand verheven en kreeg hij van de Staten-Generaal talloze opdrachten voor ontwerpen van fortificaties: Groningen, Zwolle, Nijmegen, Breda, Bergen op Zoom. Hij was verantwoordelijk voor de planning van een serie linies die de 'frontieren' (grenzen) van de Republiek moesten beschermen tegen invasies. De bekendste hiervan is de IJssellinie, die van Zwolle tot Arnhem strekte, en zelfs in de jaren 1950 nog door de NAVO overwogen werd als middel om Nederland te verdedigen in geval van uiterste nood.

Behalve nieuwe methoden in de vestingbouw heeft Van Coehoorn het Coehoorn Mortier uitgevonden (1674); een klein door twee mannen draagbaar mortier voor belegeringen. Het Coehoorn Mortier is nog tot ver in de 20e eeuw gebruikt door de marine als middel om bevoorradingskabels van een boot naar een andere boot te schieten en voor het werpen van lichtkogels.

Menno van Coehoorn

Van Coehoorn stierf in 1704 aan een beroerte en werd begraven in de kerk van het Friese dorp Wijckel. Hier wordt de plek van zijn graf nog altijd aangegeven door een groot monument, ontworpen door Daniel Marot en uitgevoerd door Pieter van der Plas.

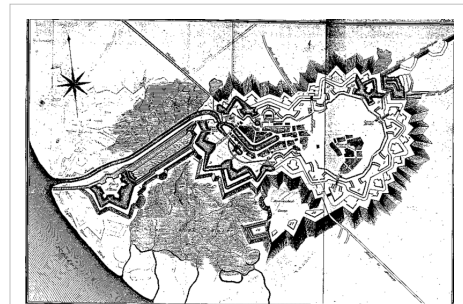
Van Coehoorn versus Vauban

Menno van Coehoorn wordt vaak vergeleken met zijn tijdgenoot Vauban, een vestingbouwer die vooral in Frankrijk groot aanzien genoot en verantwoordelijk is voor talloze fortificaties aldaar. Hun methodes verschilden echter als dag en nacht. Waar Vauban de zaken meestal simpel hield, konden de vestingen van Van Coehoorn de bestokers steeds weer verrassen met nieuwe verdedigingswerken en vuur uit onverwachte hoeken. Ook kreeg Van Coehoorn wel eens het verwijt dat, terwijl Vauban zich vooral concentreerde op het zoveel mogelijk intact houden van troepen tijdens een belegering, van Coehoorn bereid was golf na golf van soldaten op een vesting af te sturen totdat deze kapot geslagen was. Dit soort kritiek kwam echter vooral vanuit Frankrijk.

De vestingen van van Coehoorn

Menno van Coehoorn werkte onder andere aan de vestingwerken van Zwolle, Nijmegen, Grave en Breda. De verdedigingswerken van Bergen op Zoom worden als zijn meesterwerk beschouwd. Van Coehoorn ontwierp ook tal van linies die zich als een lint door het landschap slingerden. Voorbeelden hiervan zijn de Helper Linie bij de stad Groningen en de thans nog aanwezige Hoge Linie bij Doesburg. In de 19e eeuw werden veel vestingwerken gesloopt die door Van Coehoorn ontworpen waren.

In 1932 werd de Stichting Menno van Coehoorn opgericht, die streeft naar behoud van deze, en andere verdedigingswerken.

napoleontische tekening van de verdedigingswerken van Bergen op Zoom

In Arnhem-Noord heeft jarenlang een kazerne gestaan die genoemd is naar Menno van Coehoorn. In de Menno van Coehoornkazerne zijn onder andere de regimenten infanterie gelegerd die in de Tweede Wereldoorlog op de Grebbeberg hebben gevochten. Het monumentale hoofdgebouw van deze kazerne staat nog steeds aan de Klarendalseweg. Op een deel van het terrein van de Menno van Coehoornkazerne is in 2000 een nieuwbouwproject met 64 woningen gerealiseerd. De Vereniging van Eigenaren van dit nieuwbouwproject heeft ook de naam van Menno van Coehoorn aangenomen.

Externe links

- *Stichting Menno van Coehoorn* ^[1]
- *Vereniging van Eigenaren Menno van Coehoorn* ^[2]
- *Stichting Dodenakkers* ^[3]

Bron

- Vesting. Vier eeuwen vestingbouw in Nederland. Stichting Menno van Coehoorn (1982).
- Bosscher, P. (2004) Herdenking van Nederlands beroemdste vestingbouwer. In: Heemschut. Bescherming Cultuurmonumenten.

Voor meer mediabestanden zie de categorie *[/wiki/Commons:Category:Coehorn mortars?uselang=nl#mw-subcategories Coehorn mortars]* van Wikimedia Commons.

Referenties

- [1] <http://www.coehoorn.nl>
- [2] <http://www.mennovancoehoorn.nl>
- [3] <http://www.dodenakkers.nl/beroemd/coehoorn.html>

Paginabronnen en auteurs

Menno van Coehoorn *Bron:* <http://nl.wikipedia.org/w/index.php?oldid=18535441> *Auteurs:* Algont, ArjanH, B.F.G., BoH, Bob.v.R., Catharina, Chris, Daka, Emelha, Jkk, Kristof vt, Michiel1972, NielsAWB, Paul-MD, Serassot, Sonett72, T. Tichelaar, Vdegroot, Vijverln, 8 anonieme bewerkingen

Afbeeldingsbronnen, licenties en bijdragers

Bestand:coehoorn.jpg *Bron:* <http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Bestand:Coehoorn.jpg> *Licentie:* Public Domain *Auteurs:* TUFOWKTM, Wwoods, Zscout370

Bestand:bergen2.gif *Bron:* <http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Bestand:Bergen2.gif> *Licentie:* Public Domain *Auteurs:* Original uploader was B.F.G. at nl.wikipedia

Afbeelding:Commons-logo.svg *Bron:* <http://nl.wikipedia.org/w/index.php?title=Bestand:Commons-logo.svg> *Licentie:* logo *Auteurs:* User:3247, User:Grunt

Licentie

Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 Unported
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>